

נעשה ונשמע The Radical Nature of

ספר שמות, פרשת משפטים, פרק כ"ד, פסוק ז'

וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹ הָעָם וַיֹּאמְרוּ כֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר ד' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

The Halakhists

רמב"ם, הלכות מכירה, פרק י"א, הלכה ט"ז

חִיב עֲצֻמוֹ בְּדָבָר שֶׁאִינוֹ קָצוּב. כְּגוֹן שֶׁאָמַר הַרִיבִי חִיב לְזוֹן אוֹתָךְ אוֹ לְכַסּוֹת חֲמֵשׁ שָׁנִים. אִף עַל פִּי שֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ לֹא נִשְׁתַּעֲבַד. שֶׁזוֹ כְּמוֹ מִתְּנָה הִיא וְאִין כָּאֵין דְּבָר יָדוּעַ וּמְצוּי שֶׁנִּתְּנָה בְּמִתְּנָה. וְכֵן הוֹרוּ רַבּוֹתֵינוּ:

Two key approaches:

1. Rav Yosef Dov Soloveitchik, 1820-1892): בית הלוי דרוש י"ז

ספר ויקרא, פרשת בהר, פרק כ"ה, פסוק נ"ה

כִּי-לִי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל, עֲבָדִים - עֲבָדֵי הֵם, אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: אָנֹכִי, ה' אֱלֹהֵיכֶם.

ספר ישעיהו, פרק מ"ד, פסוק כ"א

זָכַר-אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וַיִּשְׂרָאֵל כִּי עֲבָדֵי-אֶתְּהָ; וַיִּצְרַתִּיךָ עֲבָד-לִי אֶתְּהָ, וַיִּשְׂרָאֵל לֹא תִנְשָׁנִי.

2. Rav Chaim Yosef David Azulai, 1724-1806): חיד"א, דברים אחדים דרוש ה'

רמב"ם, הלכות מכירה, פרק י"א, הלכה י"ז

וּמִפְּנֵי מָה הַפּוֹסֵק עִם אִשְׁתּוֹ שֶׁיְהִיָּה זָן אֶת בְּתוּלָתָהּ חִיב לְזוֹנָה. מִפְּנֵי שֶׁפּוֹסֵק בְּשַׁעַת נִשׁוּאִין וְהַדָּבָר דוֹמֵה לְדָבָרִים הַנִּקְנִיין בְּאֻמְרָה:

ספר הושע, פרק ב', פסוקים כ"א-כ"ב

וְאֲרֻשְׁתֶּיךָ לִי לְעוֹלָם וְאֲרֻשְׁתֶּיךָ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. וְאֲרֻשְׁתֶּיךָ לִי בְּאֻמוֹנָה וַיְדַעַתְךָ אֶת ה'.

Hashkafic Status: Philosophy vs Theology

Greek philosophy:

Three Delphic maxims:

- i. Know thyself
- ii. Surety brings ruin
- iii. Nothing to excess

Torah Theology:

משנה אבות, פרק ג', משנה א'
עֲקֵבֵי אֲבֹתָם בְּנֵי מַהֲלָלָאֵל אוֹמְרִים, הִסְתַּכְּל בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים וְאִין אַתָּה בָּא לְיַדֵּי עֲבָרָה. דַּע, מֵאִין בָּאתָ וְלֵאן אַתָּה הוֹלֵךְ וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עֹתִיד לִתֵּן דִּין וְחֹשְׁבוֹן. מֵאִין בָּאתָ - מִטְּפָה סְרוּחָה, וְלֵאן אַתָּה הוֹלֵךְ - לְמִקּוֹם עֶפֶר רַמָּה וְתוֹלְעָה, וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עֹתִיד לִתֵּן דִּין וְחֹשְׁבוֹן - לְפָנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
פירוש הרמב"ם
זה ההסתכלות מביא האדם לידי עונה בזכרון מאין בא (Surety brings ruin). והסתכלו באחריתו יביאהו לבזות בעיני העולם (Nothing to excess).

מס' בבא בתרא עה ע"א
(ישעיהו נד, יב) "ושעריך לאבני אקדח": כי הא דיתיב רבי יוחנן וקא דריש: עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים על שלשים וחקוק בהן עשר על עשרים ומעמידן בשערי ירושלים. לגלג עליו אותו תלמיד: השתא כביעתא דציצלא לא משכחין כולי האי משכחין? לימים הפליגה ספינתו בים חזא מלאכי השרת דיתבי וקא מינסרי אבנים טובות ומרגליות שהם ל' על ל' וחקוק בהן עשר ברום עשרים. אמר להו: הני למאן? אמרו ליה: שעתידי הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים. אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה: דרוש רבי לך נאה לדרוש כאשר אמרת כן ראיתי. אמר לו: ריקא אלמלא (לא) ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה. נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות.

ספר תהילים, פרק ע"ה, פסוק ד'
נְמַגִּים, אַרְץ וְכָל-יִשְׁבֵּיהָ; אֲנֹכִי תַכְנִיתִי עִמּוּדֶיהָ סֶלָה.
פירוש רש"י

ספר תהילים, פרק ע"ה, פסוק ד'

נמוגים ארץ וכל יושביה וגו' – ביום מתן תורה כשהיו נמוגים הארץ וכל יושביה מתנאי שהתנית עם מעשה בראשית אם לא יקבלו וכו' תחזרו לתוהו ובהו.
תכנתי עמודיה – כשאמרתי נעשה ונשמע.

נעשה ונשמע - Three examples:

1. אמונה
2. לימוד תורה
3. חינוך

Conclusion

ספר הושע, פרק ב', פסוקים כ"א-כ"ב

וארשתיך לי לעולם וארשתיך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים.
וארשתיך לי באמונה וידעת את ה'.